

มาตรการลดแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือในบริษัทบีไอไอ

ยุทธศักดิ์ ฅณาสวัสดิ์

เดิมไทยมีแรงงานจำนวนมากจนเกินความต้องการ ทำให้มีการส่งออกแรงงานไปทำงานยังต่างประเทศ แต่สถานการณ์ในระยะหลังได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานอย่างรุนแรง โดยมีสาเหตุหลายประการ ตั้งแต่ในด้านอุปทาน จากคุณมิชัย วีรไวทยะ ทำงานวางแผนครอบครัวได้ผลเกินเป้าหมาย ทำให้ประชากรที่เกิดลดลงมาก ทำให้เด็กโตเป็นผู้ใหญ่และก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานน้อย ไม่สามารถทดแทนแรงงานสูงอายุที่จะออกจากตลาดแรงงานได้ ขณะเดียวกันการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วจึงทำให้อุปสงค์ต่อแรงงานเพิ่มขึ้นมาก

จากสถานการณ์ข้างต้น จึงมีแรงงานจากต่างชาติทั้งแรงงานมีฝีมือและไม่มีฝีมือจากประเทศใกล้เคียงเข้ามาทำงานในประเทศไทยจำนวนมาก ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ใช่มีแต่เฉพาะไทยประเทศเดียว แต่เป็นแนวโน้มสำคัญของโลก กล่าวคือ กลุ่มประเทศที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมักมีกำลังแรงงานลดลงมาก ไม่เพียงพอกับความต้องการ นำไปสู่การเคลื่อนย้ายของแรงงานจากประเทศกำลังพัฒนาดำกว่ามายังประเทศเหล่านี้

ในอดีตที่ผ่านมามีบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนของไทยไม่มีปัญหาการใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือแต่อย่างใด แต่ในระยะหลังเริ่มมีแรงงานต่างชาติไร้ฝีมือเข้ามาทำงานในบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งๆ ที่ปกติแล้วจะอนุญาตการใช้แรงงานต่างชาติเฉพาะที่เป็นระดับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้บริหารเท่านั้น

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2542 ไม่ให้การส่งเสริมแก่กิจการที่ใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ ไม่ว่าจะเป็นแรงงานที่ถูกกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยเห็นว่าการได้รับการส่งเสริมจะได้รับยกเว้นภาษีอากร ทำให้ได้เปรียบบริษัททั่วไป ดังนั้น ควรใช้แรงงานระดับปฏิบัติที่เป็นคนไทยเท่านั้น หากจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ ก็ขอให้มาขอยกเลิกบัตรส่งเสริม

ในปี 2553 มีผู้ประกอบการได้ร้องเรียนจำนวนมากขอให้ผ่อนผันให้ใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมลงทุน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ใน 2 แนวทาง ดังนี้

ประการแรก ส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพของ เช่น นำระบบอัตโนมัติมาใช้กับสายการผลิตเดิม กำหนดให้ยื่นขอรับการส่งเสริมภายในสิ้นปี 2554 ซึ่งปัจจุบันสิ้นสุดระยะเวลาแล้ว

ประการที่สอง การอนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือแบบจำกัด โดยกำหนดหลักเกณฑ์เข้มงวดมาก เป็นต้นว่า ต้องเป็นบริษัทที่ลงทุนในไทยมากกว่า 20 ปี มีสินทรัพย์รวมมากกว่า 10,000 ล้านบาท จ้างงานรวมมากกว่า 10,000 คน ต้องสิ้นสุดการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลแล้ว อนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือได้ไม่เกิน 15% ของคนงานที่จ้างเพิ่มในโครงการนั้น และต้องเป็นกิจการอุตสาหกรรมเท่านั้น ไม่ครอบคลุมเกษตรกรรมและธุรกิจบริการ ซึ่งต่อมาในปี 2554 ได้ยกเลิกการอนุญาตตามมาตรการนี้

ต่อมาบีไอไอได้มีหนังสือแจ้งเตือนไปยังบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจำนวน 101 บริษัท ซึ่งตรวจสอบพบว่ามี การจ้างแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือรวมประมาณ 9,000 คน ให้ยกเลิกการจ้างและจัดหาแรงงานไทยมาทดแทนภายในพฤศจิกายน 2554 แต่ปรากฏว่าส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดหาแรงงานไทยได้ทันภายในกำหนดเวลา ประกอบกับเกิดอุทกภัยเมื่อปลายปี 2554 คณะกรรมการจึงมีมติผ่อนผันให้ใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือไปแล้ว 2 ครั้ง ครั้งแรกผ่อนผันจนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2555 และครั้งที่ 2 ผ่อนผันถึง 31 ธันวาคม 2555

ล่าสุดเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2555 คณะกรรมการได้พิจารณาประเด็นข้างต้นอีกครั้งหนึ่งและเห็นว่าหากจะยกเลิกการใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือสำหรับ 101 บริษัทดังกล่าวอย่างทันทีทันใดนั้น จะส่งกระทบอย่างมาก อุปมาอุปไมยเหมือนกับต้องปีน

หน้าผาทางทรัพยากรมนุษย์หรือ Human Resources Cliff ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะหาแรงงานไทยในปัจจุบันจำนวนมากในระยะสั้น คล้ายคลึงกับเศรษฐกิจสหรัฐฯ ที่ต้องเผชิญหน้ากับหน้าผาทางการคลังหรือ Fiscal Cliff ในปัจจุบัน หากไม่ผ่อนปรนแล้ว จะกระทบต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ควรแก้ไขปัญหาย่างค่อยเป็นค่อยไป ให้เหมือนกับการขึ้นบันไดจะเหมาะสมกว่าการปีนหน้าผา ซึ่งมีโอกาสสูงว่าจะปีนขึ้นหน้าผาที่สูงชันไม่ได้ อาจจำเป็นต้องใจอ่อนผ่อนผันช้าแล้วช้าอีกในอนาคต

จากแนวคิดข้างต้น คณะกรรมการจึงมีมติกำหนดให้บริษัทข้างต้น ต้องลดจำนวนลง 25% ทุก 6 เดือน กล่าวว่า ลดลงเหลือไม่เกิน 75% นับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2556 จากนั้นลดลงอีกเหลือ 50% ของตัวเลขนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 ต่อมาลดลงอีกเหลือ 25% ของตัวเลขนับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2557 เป็นต้นไป และท้ายที่สุดนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 เป็นต้นไป จะต้องไม่เหลือแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือในโครงการที่ได้รับการส่งเสริมอีกต่อไป นอกจากนี้ ยังกำหนดเงื่อนไขว่าหากโครงการใดไม่สามารถดำเนินการลดแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือตามเงื่อนไขข้างต้นของปีใดปีหนึ่ง จะไม่อนุญาตให้ใช้สิทธิและประโยชน์ด้านยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลในปีนั้นๆ

สุดท้ายนี้ ผู้ประกอบการจะต้องเสนอแผนดำเนินการเพื่อลดการใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือตามกรอบเวลาข้างต้น ซึ่งจำเป็นต้องปรับตัวครั้งใหญ่ เป็นต้นว่า จะต้องติดตั้งเครื่องจักรแบบอัตโนมัติเพื่อการประหยัดแรงงาน อาจรวมถึงขั้นย้ายขั้นตอนการผลิตที่ใช้แรงงานจำนวนมากไปยังต่างประเทศ

บทความตีพิมพ์ในหนังสือโพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 31 ธันวาคม 2555